

Fäbodinventeringen del 7

Vinberget, Olvarberget.

Dessa fäboddar är jämte Hästa de som ligger närmast byn på västra sidan älven, Vinberget finns med i inventeringen 1664 under beteckningen "Windebärgen" (måhända därför att stavningen med 2 st. n på vägskylten kommit till)? Har i huvudsak tillhört Storbyn och Skansbackens byar och har varit den fäbod med mest lindor (29) st. medan Olvarberget bestått av 6 st. lindor och tillhört byn Haga. Båda dessa fäbodställen härstammar från mitten av 1600-talet och bestod då av 3st. lindor på respektive ställe. fäbodbruket ökade sedan succetivt och skall som sagt bestått av 29 st. lindor i Vinberget och 6 st. vid Olvarberget omkring sekelskiftet (18-1900)

Ägarna till **Vinberglindorna** vid sekelskiftet.

Mutssons, Slabbens, Täpp Anderses Fakt Erik Olars, Skräddar Pers, Linkpers, Östlinda, Sveds, Gretas Anderses, Skans Anderses, Mickels Olars, Mickels Lasses, Lars Anderses. Jan Ols, Bergens Lasses, Öst Pers, Utby Lasses, Falk Linda, Utby Halvards, Wästmans, Skans Lasses, Tuppens Olles, Skans Lasses Erkes, Lok linda, Gammel linda, Lisjanis Anderses, Lisjanis Brittias, Skiffils Olars, Lars Larssons.

1. **Slabbens;** den första stugan man kommer till ägs idag av Slabb Olles dotter Ann-Mari Vikström stugan i bra skick och ursprungligt utseende, en välskött vall.
2. **Linkpers;** nästa stuga den också i bra skick, ursprungligt utseende och välskött vall ägs idag av Sven Ola Storensten. Användes tidigare av Sveds Anna som idkade fäbodbruk till 1935 för att ytterligare 29 år fortsätta vid Svedslinda
3. **Utby Lasses;** vägen till vänster och första stugan på vänstersida bra skick och välskött vall med ursprungsutseende kom under Utbys ägo under omarronderingen men har använts av Utby Lasses sedan tidigare, stugan ägdes och användes av Hanses Kisti innan men, hon emigrerade till Amerika. Ursprungsvallen låg tidigare strax norr eller NO om Öst Pers på vänstra sidan av buvägen" kyrkstigen" mot Olvarberget Stugan på den vallen blev sönderäten av myror och revs senare ner.
4. **Mickels Olars;** upp för backen och nästa stuga användes av Tysks tidigare men ägs nu av Martin Lissjanis, stugan i bra skick och välskött vall, stugan rödmålad.
5. **Utby Halvards ? Bergslagsstuga;** strax väster om användes i många år av Janis Anna som var fäbodkulla där, den ägdes sedan av Utby Erik (EG) men ägs idag av dottern Margareta och Bo Göran Persson, rödmålad i bra skick och välskött vall.
6. **Kaléns;** ? efter gångstigen mot Strandån användes av Rickard Vestling och Spel Anna men ägs idag av Aina Johansson från Smedjebacken, bra stuga men något inväxt i skogen.
7. **Skans Anderses;** även kallad Julins användes av Lars Julin på 40 talet, om man utgår från vägskälet där bustigen kommer och följer denna ca. 100 m upp mot berget på vänster sida ca 75m från stigen en välskött stuga som även består av en mindre stuga i nedre delen av vallen ägs idag av Peter Godwill från Enköping.
8. **Svedsstugan;** till höger om buvägen ganska högt upp den stuga som brukades av Sveds Anna ända till 1964. Köptes av Sigurd Andersson och blev skänkt av Sigge till Nås Hembygdsförening 1996 Ladugården brann ned någon gång på 80 talet annars var vallen intakt och i bra skick. Sveds Anna var fäbodkulla i Vinberget i sammanlagt 68 år varav 39 år vid Linkpers stuga innan hon fortsatte som fäbodkulla vid Svedsstugan.
9. **Tuppens Olles el.Fältivars;** Nästa stuga på höger sida har nyligen köpts av Torsten Eiryd bra stuga och nyupphuggen vall samt en lada med grovt timmer i bra skick.
10. **Öst Pers;** nästa stuga på vänster sida av buvägen bra stuga med öppen vall ägs av Veine Öst. Veines fars farmor som hade får med sig blev vars att en varg kom in i bulindan och angrep baggen och bet av honom pungen, hon avlivade sedan baggen med en yxa.

11. **Skans Lasses Erkes**; ca 300 m norr om Östlinda bra stuga med öppen vall med bra uthus och fin utsikt söder och väst ,ägs av Börje Skants dödsbo?
12. **Skiffils Olars el. Wästmans**; på samma vall som den tidigare, ägs av Nils Larssons Lennart rätt bra stuga med utsikt mot syd och väst öppen vall.
13. **Smeds Nils stuga**; som Nils byggde under 70-talet på skogsskiftet norr om de övriga vallarna en rödmålad stuga i bra skick men ganska inväxt i storskogen ägs nu av Sjö Rolf som nu är brukare av skogen.
14. **Falklinda**; lämningar av stugan till höger om Buvägen och väst om Fältivarlinda
15. **Östlinda**; lämningar av stugan syns mellan Linkpers och Utby Lasses
16. **Övriga lindor** är det osäkert läge på men rösen vittnar om att det funnits många stugor och det påstås ha funnits 29 st lindor vissa kan det ha saknats stugor men säkert har det åtminstone varit en lada på varje.

Olvarberget vid sekelskiftet.

Svens linda, **Jons linda**, Janis linda, Frömans linda, Möckellind Erkes, Möckellind Anderses.

1 Jons linda; den enda vall som stugan finns kvar den ägs av Gunnel Lindholm är i ganska bra skick även uthuset som varit ett s.k. björnfjös är i ursprungsskick och vällen är något igenväxt i övrigt vackert med stenmurar som omger vällen, buvägen" kyrkstigen" mellan finnmarken och Vinnberget passerar rakt genom vällen

2 Janislinda; norr därom finns inget kvar endast lämningar av rösen

3 Möckelind Erkes; och Möckelind Anderses; som låg öster om Jons linda efter buvägen mot Vinberget syns endast rester av raserad timmerbyggnad, den ena användes av Utby Lasse som tog hand om får och getter som han skötte om åt Näsfolk sedan han blev änkeman.

4 Svenslinda; Engbergs som låg väster om Jonslinda på andra sidan om Gåsbäcken skall endast ha bestått av en lada

5 Frömans linda; kan ha varit strax söder om Jonslinda där det syns rester av en stuggrund

Minnesvärda händelser.

Utby Lasse gick dagligen till Vinberget och hämtade mjölk, lade då i tallstunt (årsskott av tall) under locket till krukan för att bibehålla kvaliteten på mjölken under promenaden .

I Vinberget hade det förekommit dans på någon loge under lördagskvällarna (osäkert vilken?) där Spel Anders från Orsala skötte musikunderhållningen.

Efter "buvägen" till Näs på andra sidan Vinbergsvössta fanns ett ställe som kallades Tiggbacken ett offerkast där det kastades kvistar av de passerande, en stor rishög fanns där. Det skall ha varit någon Tiggare som blivit ihjälslagen där.

I västra Vinbergssluttningen mellan Olvarberget och Vinberget fanns en gemensam sank slätteräng "Aldersva" med en lada där kriterterna fick stanna invänta varandra för att inte splittras när dom gick på löta "på bete".

Öst Olle och en släkting från Amerika på besök
Sittande vid gaveln på Öst Pers stuga

Fotot lånat av Öst Astrid

Ett stort tack till alla som hjälpt mig med information och material till Fäbodinventeringen .Nils-Erik Jons